

Kuressaare Gümnaasium valikaine

Tekstiõpetus

Klass: 4.klass (35 tundi)

5.klass (35 tundi)

Õppe-eesmärgid

Tekstiõpetus toetab emakeele õpetamise eesmärke.

Taotletakse, et õpilane:

- väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;
- harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;

Õppesisu ja –tegevus

4.klass

* Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel.

* Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. Loo jutustamine. Eri vaatepunktist jutustamine. Jutustades aja ja koha muutmine.

* Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine, lugemispäeviku pidamine. Loetud raamatu tutvustamine.

Lugemissoovituste jagamine.

* Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Tähelepanu keskmes on raamatu tegelane: tegelaste käitumise motiivid ja omavahelised suhted ning tegelaste iseloomustamine ja kirjeldamine. Lisaks on vaatluse all teose sündmustik, sündmuste toimumise aeg ja koht.

* Rühmatöö. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kaaslase öeldu/tehtu täiendamine.

* Fakti ja arvamuse eristamine. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Lisateabe otsimine.

* Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine.

* Olulise info leidmine teabetekstist.

* Tundmatute sõnade tähenduse otsimine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulisel kõnes ja kirjalikus tekstis.

* Erinevate strateegiatega kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.

* Kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon esinemisel.

* Kirja kirjutamine ja vormistamine. Kirja erinevad eesmärgid, sisuka kirja koostamise põhimõtted ning adressaadi arvestamine kirja kirjutamisel.

- * Jutu ülesehitus. Protsesskirjutamine.
- * Tarbetekstid (juhend, nimekiri, retsept, e-kiri, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamislugu).
- * Teksti žanri muutmine (nt luuletuse põhjal kuulutus, uudisest jutustus)
- * Teksti trükkimine, kujundamine arvutil (tekstitöötlus);
- * e-kirja kirjutamine ja saatmine, kirjale manuse lisamine;
- * referatiivse töö vormistamine (käsikirjaliselt ja arvutis)

4. kl lõpetaja õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

- Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- annab lühidalt edasi kuuldu sisu;
- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes;
- esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;
- väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;
- kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid;
- esitab peast luuletuse või rolliteksti;
- oskab arvutil teksti trükkida, kopeerida, kleepida
- oskab kirjale lisada manust

Teksti vastuvõtt

- loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi;
- leiab teksti peamõtte;
- kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi;
- leiab tekstist vajalikku infot;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäänu, kirja;
- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
- tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust;
- Tekstiloome
- jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;
- jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
- kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest;
- kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;
- kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;
- teeb oma tekstiga tööd

5.klass (lisaks 4.kl õppesisule):

Tekstiõpetuse lõimimine eesti keele õpetuse ja kirjandusõpetusega
(Sulgudes (...) esitatud jõukohane tublimatele)

Kirjanduse õppesisu	Eesti keele õppesisu
Osaoskus: suuline eneseväljendus	
Loetud raamatu tutvustamine. Lugemissoovituste jagamine. Teose võrdlemine mõne teise teosega. (Teose stiililise eripära kirjeldamine.)	Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine.
Loo jutustamine. Eri vaatepunktist jutustamine. Jutustades aja ja koha muutmine. Kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon.	(Esinemiseks valmistumine, esinemise näitlikustamine. Ettekande koostamine ning esitamine.)
Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. (Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.)	Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Arutelu (Diskussioon). Kompromissi leidmine ning kaaslaste õeldu/tehtu täiendamine. Fakti ja arvamuse eristamine.
Osaoskus: kirjutatud teksti mõistmine	
Teksti kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine.	Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Olulise info leidmine, järelduste tegemine.
Tundmatute sõnade tähenduse otsimine, oma sõnavara rikastamine	Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid.
Tegelastevahelise suhete üle arutlemine.	Kriitiline lugemine.
Metafoorilise ja kujundliku teksti mõistmine.	Kõnekäänud, vanasõnad, piltlikud väljendid
Osaoskus: kirjalik eneseväljendus	
Teose või filmi kokkuvõtte kirjutamine. Konspekti koostamine. Teost tutvustava ettekande koostamine.	Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Eakohane arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.
Küsimuste esitamine teose autorile või ühelt tegelaselt teisele.	Kirja kirjutamine ja vormistamine
Loo vaatepunkti muutmine. <i>mina-</i> vormis loo kirjutamine. Teksti žanri muutmine (nt luuletuse põhjal kuulutus, uudisest jutustus). Alusteksti sisulise vastandteksti kirjutamine.	Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.

5. kl lõpetaja õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

- 1) valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust;
- 2) leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- 3) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;
- 4) võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

- 1) tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise võimalusi;
- 2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 3) võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;

Tekstiloome

- 1) leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist;
- 2) tunneb kirjutamise põhietappe;
- 3) jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult,
- 4) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- 5) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande);
- 6) kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid),
- 7) avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;

Õigekeelsus ja keelehoole

- 1) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- 2) moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- 3) kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja;
- 4) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes

Lõiming

* Tekstiõpetus lõimub kõigi 4.-5. kl õppeainetega (ilukirjanduslike ja teabetekstide kaudu)

Läbivad teemad

- 1. Õppekava läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“** käsitlemine keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.
- 2. Õppekava läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“** käsitlemine keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse toimima keskkonda hoidvalt.
- 3. Õppekava läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.“** Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.
- 4. Õppekava läbiv teema „Kultuuriline identiteet“** kujundab positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit.
- 5. Õppekava läbiva teema „Teabekeskond“** käsitlemise keskmes on avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama

uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

6. Õppekava läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid

7. Õppekava läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstratsioonid.

8. Õppekava läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

9. Õppekava läbiva teema „Saarlus“ käsitlemisega tutvutakse Saare maakonnast võrsunud kirjandus- ja kultuuritegelaste

Hindamine

Tekstiõpetuses kasutatakse kujundava hindamise põhimõtteid.

Tekstiõpetus hinnatakse hindegas ARVESTATUD kaks korda õppeaastas (2. ja 4.veerandi lõpus).